

Arkivsaksnr. 21/17504-2
Saksbehandler Jonny Røsok Hanssen

Saksgang	Møtedato	
Likestillingsutvalget	04.04.2022	3/22
Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	04.04.2022	9/22
Kultur-, idretts- og friluftsutvalget	08.04.2022	11/22
Kultur-, idretts- og friluftsutvalget	08.04.2022	
Ungdomsrådet	07.04.2022	

Grab - utvikling av anlegg for egenorganisert aktivitet

Kommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Det igangsettes en utredning av et mulig anlegg for egenorganisert aktivitet i tråd med konseptet GRAB i kommunens kultur- og idrettsanlegg på Utsikten.
2. Det avsettes 1 million kroner til mulighetsstudier og konseptutvikling. Midlene finansieres av Byggforvaltningen og Folkehelseprosjektet med følgende fordeling:

Kr. 850 000,- fra Byggforvaltning, kulturmidler
Kr. 150 000,- Folkehelseprosjektet

Stig Tore Johnsen
Kommunedirektør

Kari Henriksen
Direktør avdeling for oppvekst, utdanning og kultur

Hva saken gjelder

Tromsø kommune eier hallområdet på Stakkevollan. Etter etableringen av Tromsøbadet anser administrasjonen Stakkevollan som uaktuelt for videre bassengdrift, og ønsker derfor å vurdere framtidig bruk av de kommunale arealene på Utsikten.

I KIF-utvalget den 27.11.19 ble følgende forslag fra representanten Anni Skogmann vedtatt:

Kommunestyret besluttet i møte i juni 2019 å stenge Stakkevollan svømmehall. Hallen står i dag tømt og tom. Kultur-, idretts- og friluftsutvalget gjennomførte i møte 6. november befaring på kommunens idrettsanlegg, blant annet Stakkevollan. Utvalget ble her orientert om muligheter for gjenbruk av anlegget til egenorganisert aktivitet for barn og ungdom. Det ble konkret nevnt et prosjekt med fokus på barn og ungdoms egne initiativ og ønsker, utradisjonelle aktiviteter og et alternativ til organisert idrett.

Utvalget er opptatt av at kommunen får til en god gjenbruk av Stakkevollan svømmehall. Behovet for et variert aktivitets- og fritidstilbud til barn og unge er stort i bydelene, og kommunale areal bør ikke bli stående tomme lengre enn høyst nødvendig. Vi ber derfor om at det til utvalgets møte senest februar 2020 legges frem en sak om gjenbruk av Stakkevollan svømmehall med fokus på tilrettelegging for barn og unge. Saken må inneholde forslag til konsept samt redegjøre for kostnader og finansieringsmulighet

En arbeidsgruppe bestående av representanter fra Fritid, Folkehelse-prosjektet, samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT), Idrettsrådet, Byutvikling og Byggforvaltningen har jobbet med mulige løsninger for bruk av anlegget. I tillegg har arbeidsgruppen vært i løpende dialog med Ungdomsrådet.

Arbeidsgruppen har sett på samspill mellom egenorganisert aktivitet og en tilrettelagt møteplass som adresserer utfordringer med henhold til barn og unges fysiske og psykiske helse.

Arbeidsgruppens forslag er å etablere en arena for egenorganiserte aktivitetstilbud for ungdom i arealene på Utsikten. Gruppen mener dette innebærer en ambisiøs og fremoverrettet satsning både på rusforebyggende arbeid og for å sikre unges psykiske helse.

Saksutredning

Kommunene har et overordnet ansvar for gode oppvekstvilkår, hindre marginalisering og implementere effektive forebyggende tiltak på alle nivåer. Dette er forankret blant annet i Plan- og bygningsloven og Folkehelseslovens § 4. I kommunens eget planverk, herunder Strategisk oppvekstplan og kommunedelplan for kultur

(Kulturplanen) viser Tromsø kommune til viktigheten av barn og unges fritid og gode tilpassede møteplasser.

Ungdataundersøkelsene i Tromsø gjennomført i 2014, 2018 og 2021, viser en tidstrend på økende psykisk uhelse blant barn og unge. Data fra 2021 viser at en økende del av Tromsø kommunes ungdommer opplever ensomhet, og det etterspørres uforpliktende møteplasser.

Samtidig viser resultatene økning i antall barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt. Frafallet fra den organiserte idretten som skjer i løpet av ungdomsårene har også en sosial profil, de unge fra familier med lav sosioøkonomisk status faller i større grad fra enn unge fra ressurssterke familier. De fleste ungdommene fortsetter å trene på andre måter, selv om de slutter i den organiserte idretten. Seks av ti trener på egen hånd, samtidig er det rundt 20 prosent som slutter helt å trene, og ytterligere 10 prosent trener sjelden (Ungdata 2021).

I Ungdataundersøkelsen for 2021 inkluderte Tromsø kommune egenformulerte spørsmål om egenorganisert aktivitet. Av ungdomsskoleelevene oppga 61 % å drive med egenorganisert aktivitet, dette gjør de i snitt 2 ganger i uka, eller mer. Det etterspørres flere steder hvor unge kan drive med egenorganisert aktivitet. Resultatene i undersøkelsen er i tråd med funn i Norsk Monitor (2017) som viser at en økende andel barn og unge driver med egenorganisert aktivitet.

Mangfold i anlegg, aktiviteter og tidspunkter for å kunne trene på egne premisser, er et økende behov. Nasjonale og internasjonale forskere peker på en global trend hvor egenorganiserte aktiviteter vokser, spesielt hos unge voksne. Barn og unge ønsker i større grad enn tidligere å bestemme selv, når og hvordan de skal drive med fritidsaktiviteter, og de ønsker selv å tilrettelegge for sine egne aktiviteter. Dette står i motsetning til hvordan mange ordinære fritidsaktiviteter er lagt opp, og hvordan kommunens anlegg blir brukt i dag.

Skateboard, parkour, tricking, gateidrett, streetworkout, kiting, BMX, sparkesykkel, longboarding, snowboard og freeski er eksempler på aktiviteter. De organiseres av de unge utøverne selv, og er i liten grad voksenstyrt (Tverga 2018).

Rundt aktivitetene etableres et felleskap bygget på lek, glede og entusiasme. Egenorganisert idrett springer ut av en fri, moderne og global ungdomskultur. Aktivitetene foregår i urbane miljøer, i naturen og hjemme, men også i spesialanlegg. Det er ingen krav til fast trening, medlemskap, konkurranser eller andre forpliktelser. På grunn av lange vintre er behovet for innendørs anlegg til egenorganiserte aktiviteter stort i Tromsø.

Aktivitetstilbydere gir tydelige assosiasjoner til begrepet «ekte fritid» som bygger på tre sentrale ideer:

- Opplevelse av frihet fra noe eller noen som har makt over en selv

- Frihet til å være seg selv
- Frihet til å bli den personen en selv kan tenke seg å være

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er viktige arenaer for frivillighet, nettverk, sosiale møter og inkludering. Aktivitetene har stor egenverdi, og skaper viktige fysiske og sosiale møteplasser. Tromsø kommune har i dag ikke innendørs arenaer for egenorganiserte aktiviteter for de 60% av ungdomsmassen som står utenfor den organiserte idretten. Gode anlegg for egenorganisert aktivitet synes å være et viktig bidrag i arbeidet med å bekjempe ensomhet og psykisk uhelse.

Konseptet GRAB

Navnet Grab kommer fra et begrep innenfor skating, men kan også bety at vi «tar tak» i de unge tidlig, og tar deres ønsker på alvor.

Grab er en lavterskel møteplass for barn og unge i aldersgruppen 7-23 år. Målgruppen er særlig unge i aldersgruppen 13-18 år. Konseptet Grab er en uformell arena for egenorganisert aktivitet hvor ungdommer kommer i kontakt med trygge profesjonelle voksne.

Erfaringer fra Island viser at tilgjengelighet og nærhet til positive opplevelser gir en reduksjon i negative sosiale hendelser. Tilrettelegging av positive aktiviteter er derfor sentralt i Grab. Gjennom samarbeid med U16 kan mentorer rekrutteres inn i Grab. U16s mentormodell vil være modell for sertifisering av frivillige i Grab. Opplevelse av mestring og positive aktiviteter gjør noe med enkeltindivider, ungdomsmiljøet og byen som helhet.

Samspeillet mellom ulike egenorganiserte aktiviteter kan også gjøre Grab til en arena for målrettet oppsøkende arbeid mot utsatte grupper av barn og unge som det ellers kan være vanskelig å komme i kontakt med.

Deler av konseptet Grab er allerede startet i lokalene til Fritid på Stakkevollan, men konseptet har ikke oppnådd sitt fulle potensiale grunnet mangel på arena. Det er her de uutnyttede arealene fra den tidligere svømmehallen med tilstøtende arealer kan gi et godt samspill mellom fritidsklubb, Auditor og egenorganisert aktivitet.

Grab Stakkevollan er plassert i en bydel som har betydelige innslag av innbyggere med lav sosioøkonomisk status, og har nærhet til Tromsø kommunes største studentlandsby. Resultatene fra Studentenes helse- og trivselsundersøkelse fra 2021 viser en betydelig økning i rapporterte psykiske plager de siste ti år og en tilsvarende økning i ensomhet.

Tromsø kommune har i stor grad tilrettelagt for den organiserte idretten, men har i mindre grad tilrettelagt for den store gruppen ungdommer som driver med egenorganiserte- og mer utradisjonelle aktiviteter. Ved å etablere en attraktiv møteplass med lav terskel for egenorganisert aktivitet, ønsker kommunedirektøren å

bidra til at unge som i dag ikke har et fritidstilbud i Tromsø kommune får et sted å være. Gjennom å tilrettelegge en arena for egenorganisert ungdomsaktivitet, skapes det en ramme for alternative mestringsopplevelser, bygging av sosial kompetanse, kulturelle og fysiske aktiviteter.

Økonomi

Det avsettes til sammen 1 million kroner til mulighetsstudier og konseptutvikling som finansieres gjennom Byggforvaltningen og eksterne midler fra folkehelseprosjektet.

Kr. 850 000,- fra Byggforvaltning, kulturmidler

Kr. 150 000,- Folkehelseprosjektet

Sum kr 1 000 000,-

Ferdig utregning av nødvendig oppgradering av bygningsmasse og tilrettelegging for drift av Grab vil være klart etter mulighetsstudiet og vil da komme som en egen politisk sak. I første omgang bevilges midler til mulighetsstudier og konseptutvikling. Kostnadene ved dette prosjektet er beregnet til 1 million kroner.

Konklusjon

Prosjektet er i tråd med satsingen på egenorganiserte aktiviteter i regjeringens idrettsstrategi av august 2021 «Sterkere tilbake – En mer inkluderende idrett».

Kommunedirektøren mener arealene, samt tilstøtende arealer, bør utredes videre som en arena for egenorganisert aktivitet gjennom en mulighetsstudie. Det bør tas sikte på at konseptet Grab etableres i lokalene. Kostnader for oppgradering må kalkuleres for nødvendig oppgradering av bygget, og fremtidig bruk.

Vedtakskompetanse:

Kultur-, idretts- og friluftsutvalget